

AFAM
Asociația Femeilor
Antreprenoare
din Moldova

Turism Responsabil și Competitivitatea Destinațiilor

Explorăm legătura esențială dintre practicile sustenabile și succesul destinațiilor turistice moderne în contextul Republicii Moldova și al tendințelor globale

Introducere: O Nouă Eră în Turism

Turismul are un impact semnificativ asupra economiilor și comunităților, dar și asupra mediului și patrimoniului cultural. Conceptul de turism responsabil – numit și turism durabil – a apărut din nevoia de a asigura că dezvoltarea turistică aduce beneficii pe termen lung, minimizând efectele negative.

În România și Republica Moldova, turismul responsabil nu mai este doar un concept teoretic, ci un fenomen în dezvoltare. De la sate ce își revalorifică moștenirea culturală, la arii naturale protejate, se conturează forme de ospitalitate autentice menite să păstreze integritatea locurilor vizitate.

Statistică cheie

87% dintre turiștii globali doresc să călătorească sustenabil, iar 67% sunt dispuși să plătească extra pentru experiențe ecologice.

Evoluția Cererii pentru Turism Responsabil

Tendința călătorilor de a căuta experiențe eco-friendly, autentice și cu impact pozitiv este în creștere constantă. Destinațiile care adoptă practici responsabile se pot poziționa ca destinații premium pentru segmentul de turism conștient.

Organizațiile internaționale subliniază legătura strânsă dintre sustenabilitate și competitivitate. Uniunea Europeană consideră dezvoltarea durabilă a turismului esențială pentru competitivitatea pe termen lung a sectorului.

Obiectivele Temei

01

Legătura dintre responsabilitate și competitivitate

Cum practicile sustenabile sporesc atractivitatea destinațiilor

03

Tendențe globale majore

Ecoturism, turism lent și turism regenerativ

05

Politici și strategii

Cadrul strategic de la nivel global la național

02

Brandingul turistic sustenabil

Integrarea principiilor verzi în identitatea destinațiilor

04

Indicatori de performanță

Metode de evaluare și standarde internaționale

06

Studii de caz practice

Exemple din Moldova și cele mai bune practici mondiale

Rezultatele Învățării

Cunoștințe teoretice

- Explicarea relației dintre turismul responsabil și competitivitatea destinațiilor
- Identificarea elementelor unui brand turistic sustenabil
- Analiza tendințelor globale în turism responsabil

Competențe practice

- Utilizarea indicatorilor de sustenabilitate pentru evaluare
- Cunoașterea politicilor și strategiilor cheie
- Ilustrarea prin studii de caz a implementării concrete

Turism Responsabil și Competitivitate

Adoptarea principiilor de turism responsabil influențează direct competitivitatea unei destinații turistice. Competitivitatea se referă la abilitatea de a atrage și mulțumi vizitatori în mod sustenabil, asigurând beneficii economice și bunăstarea comunității locale.

"Gestionarea turismului în mod sustenabil este văzută ca soluție pentru a recunoaște limitele resurselor și a asigura viitorul industriei."

Sustenabilitatea nu este un obstacol, ci o condiție pentru a fi competitiv. Doar destinațiile care își protejează mediul, cultura și societatea își pot menține atractivitatea pe termen lung.

Patru Moduri în Care Responsabilitatea Susține Competitivitatea

Preservarea resurselor-cheie

Peisajele naturale, biodiversitatea și monumentele istorice rămân atractive pentru viitor. Un parc național cu capacități controlate își păstrează frumusețea.

Îmbunătățirea imaginii

O destinație percepută ca "verde", sigură și autentică va avea un brand mai puternic. Angajamentul față de sustenabilitate devine identitate.

Calitate și satisfacție

Experiențe personalizate în armonie cu locul. Mai puțină aglomerație, interacțiuni autentice, conectare profundă cu destinația.

Reziliență economică

Diversificarea ofertei și evitarea dependenței de un singur tip de turism creează reziliență la șocuri economice și climatice.

Exemplu: Costa Rica – Pionierul Ecoturismului

Costa Rica a protejat 25% din teritoriul său în arii naturale, reușind să păstreze ecosisteme unice și să devină una dintre destinațiile de top pentru ecoturism la nivel mondial.

Conservarea pădurilor tropicale, plajelor sălbătice și mangrovelor a permis dezvoltarea unei oferte turistice competitive bazate pe natură, fără a-și epuiza capitalul natural.

25%

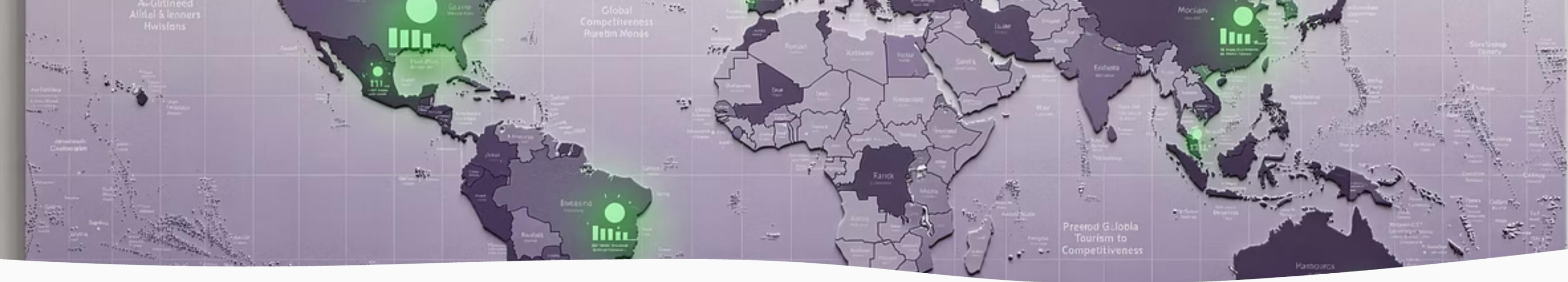
Teritoriu protejat

Arii naturale conservate

5%

Biodiversitate

Din biodiversitatea planetei

Indicele Global de Competitivitate Turistică

Forumul Economic Mondial include sustenabilitatea mediului și reziliența socio-economică printre pilonii de bază ai evaluării competitivității destinațiilor. Indicatorii de mediu și sustenabilitate au o pondere semnificativă în scorul final.

- ❏ O destinație cu politici ecologice solide și impact social pozitiv va fi mai bine cotate decât una care ignoră aceste aspecte, chiar dacă are infrastructură sau resurse comparabile.

CAPITOL 3

Brandingul Turistic Sustenabil

Brandingul turistic sustenabil înseamnă poziționarea destinației sub semnul responsabilității față de mediu și comunitate. Nu este vorba despre un simplu slogan verde, ci despre comunicarea autentică a caracterului locului.

Un brand turistic sustenabil reunește valorile verzi, autenticitatea culturală, comunicarea transparentă și implicarea părților interesate în povestea brandului.

Elementele unui Brand Sustenabil

Valorile și angajamentele verzi

Politici de protecție a naturii, reducerea amprentei de carbon, energie regenerabilă. Aceste inițiative devin parte integrantă a brandului.

Autenticitatea culturală și locală

Gastronomie locală cu ingrediente bio, meșteșuguri și arte locale, arhitectură tradițională conservată. Identitatea oferă valoare unică.

Comunicarea transparentă

Informații despre eforturi concrete, eco-etichete, rapoarte publice despre progres. Transparența construiește încredere.

Implicarea stakeholderilor

Antreprenori locali, ONG-uri, rezidenți cred în valorile brandului și le aplică. Coerența între mesaj și realitate este esențială.

Moldova: Autenticitatea ca Brand

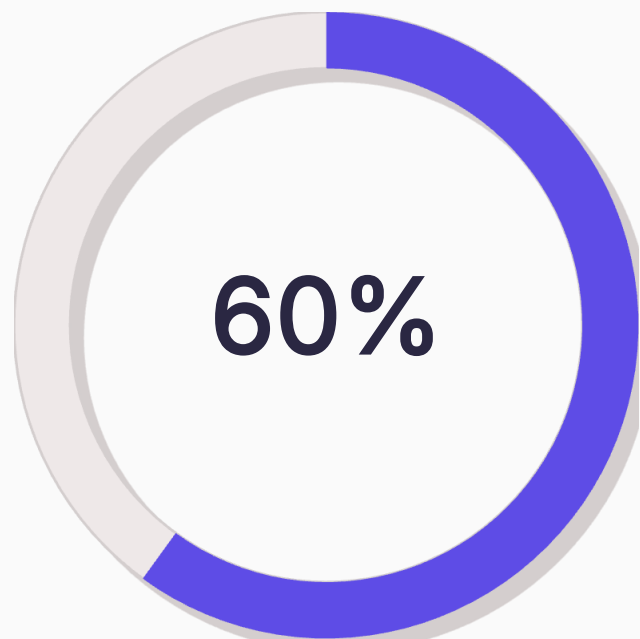

"Autenticitatea poate deveni un brand turistic pentru Moldova. Viața satului moldovenesc – cu tradițiile și ospitalitatea sa – este un atu ce merită promovat."

Brandul destinației se leagă de povestea sa unică, atrăgând turiștii în căutare de experiențe originale și autentic culturale.

Exemplu: Slovenia – "I Feel Slovenia"

Slovenia și-a construit brandul turistic în jurul ideii de "țară verde". Culoarea verde a brandului național simbolizează natura și sustenabilitatea. National Geographic a declarat Slovenia drept țara cu cel mai sustenabil turism din lume în 2016.

Păduri

Teritoriu acoperit cu păduri

Locul mondial

În Indicele de Performanță de Mediu

Programul Slovenia Green a certificat destinațiile interne conform criteriilor verzi stricte, atrăgând un segment de vizitatori educați cu cheltuială medie ridicată.

CAPITOL 4

Tendențe Globale în Turismul Responsabil

Industria turismului este într-o continuă transformare. În sfera turismului responsabil, se remarcă trei tendințe majore care modelează viitorul destinațiilor: ecoturismul, slow tourism și turismul regenerativ.

Aceste tendințe nu sunt doar "mode", ci răspunsuri strategice la nevoia de sustenabilitate și calitate în turism.

Ecoturismul: Conectarea cu Natura

Definiție și principii

Ecoturismul este "o călătorie responsabilă în zone naturale, care conservă mediul și îmbunătățește bunăstarea comunităților locale" (The International Ecotourism Society).

Elemente cheie

- Impact minim asupra mediului
- Educația turiștilor despre ecosisteme
- Respect față de cultura locală
- Contribuții financiare la conservare

Beneficiile Ecoturismului

Conștientizare de mediu

Creșterea educației ecologice la nivelul publicului larg și a înțelegerii importanței conservării

Protejarea zonelor sălbatice

Păstrarea unor zone altfel amenințate de exploatare industrială sau agricolă nesustenabilă

Distribuție echitabilă

Banii din turism ajung la comunități izolate prin programe de turism rural și ghizi locali

Prestigiu internațional

Clasamente și certificări internaționale (ex. Green Destinations Top 100) care atrag mai mulți turiști

Turismul Lent (Slow Tourism)

Conceptul de turism lent derivă din mișcarea "Slow Food" și promovează un ritm mai lent și mai profund al călătoriei. Turistul lent își propune să trăiască ca un localnic, folosind mijloace de transport nepoluante.

Caracteristici

- Mai mult timp într-un singur loc
- Transport nepoluant (tren, bicicletă, mers pe jos)
- Cazare la pensiuni de familie
- Participare la activitățile comunității

Beneficii

- Amprentă de carbon redusă
- Decongestionarea destinațiilor
- Venituri mai mari per turist
- Extinderea sezonului turistic

Rețeaua Cittaslow în Europa

Rețeaua "Cittaslow", inițiată în Italia, leagă zeci de orașele din lume care respectă criteriile de viață liniștită și turism prietenos, fără aglomerație și poluare.

În Franța, autoritățile promovează călătoriile cu trenul, pe bicicletă sau pe jos. Măsuri precum interzicerea zborurilor interne pe rute ce pot fi parcurse cu trenul în sub 2,5 ore încurajează un turism mai lent și mai sustenabil.

📄 **Deviza turismului lent:** "Mai puține locuri vizitate, dar mai multe amintiri bogate" – o schimbare de paradigmă față de turismul clasic.

Turismul Regenerativ: Următorul Nivel

Dacă sustenabilitatea urmărește să diminueze impactul negativ, turismul regenerativ își propune să lase locurile într-o stare mai bună decât înaintea vizitei.

Practici regenerative

- Participarea turiștilor la plantarea de copaci
- Curățarea plajelor în timpul vacanței
- Resorturi care restaurează habitatul local
- Tururi cu componentă de voluntariat

Exemple de Turism Regenerativ

1

Palau

Jurământul Vizitatorului prin care turiștii se angajează să protejeze mediul și cultura. Taxele finanțează direct conservarea.

2

Scoția

Aspiră să fie destinație "net pozitivă". Veniturile din turism finanțează restaurarea zonelor mlăștinoase, captând carbon.

3

Viitorul

Generațiile tinere sunt atrase de ideea de a "face bine" în vacanță. Pachetele cu voluntariat ecologic sunt în creștere.

Schimbarea de Paradigmă

Destinațiile turistice care îmbrățișează aceste tendințe vor câștiga nu doar în termeni de sustenabilitate, ci și de atractivitate pentru generațiile viitoare de turiști.

CAPITOL 5

Indicatori de Performanță ai Destinațiilor Sustenabile

Pentru a gestiona și îmbunătăți sustenabilitatea unei destinații, este esențial să existe indicatori de performanță clari și măsurabili. Acești indicatori ajută la evaluarea progresului și permit compararea destinațiilor.

"Nu poți gestiona ceea ce nu poți măsura" – indicatorii fac vizibil progresul și ghidează acțiunea informată.

Criteriile GSTC (Global Sustainable Tourism Council)

Consiliul Global pentru Turism Sustenabil a stabilit criterii universale pentru turism durabil, recunoscute internațional ca standard de referință.

Management sustenabil

Strategie, implicarea stakeholderilor, conformare legală

Beneficii socio-economice

Implicarea localnicilor, drepturi angajaților, protecția culturii

Patrimoniu cultural

Protejarea moștenirii materiale și imateriale

Protejarea mediului

Reducerea poluării, conservarea biodiversității, gestionarea deșeurilor

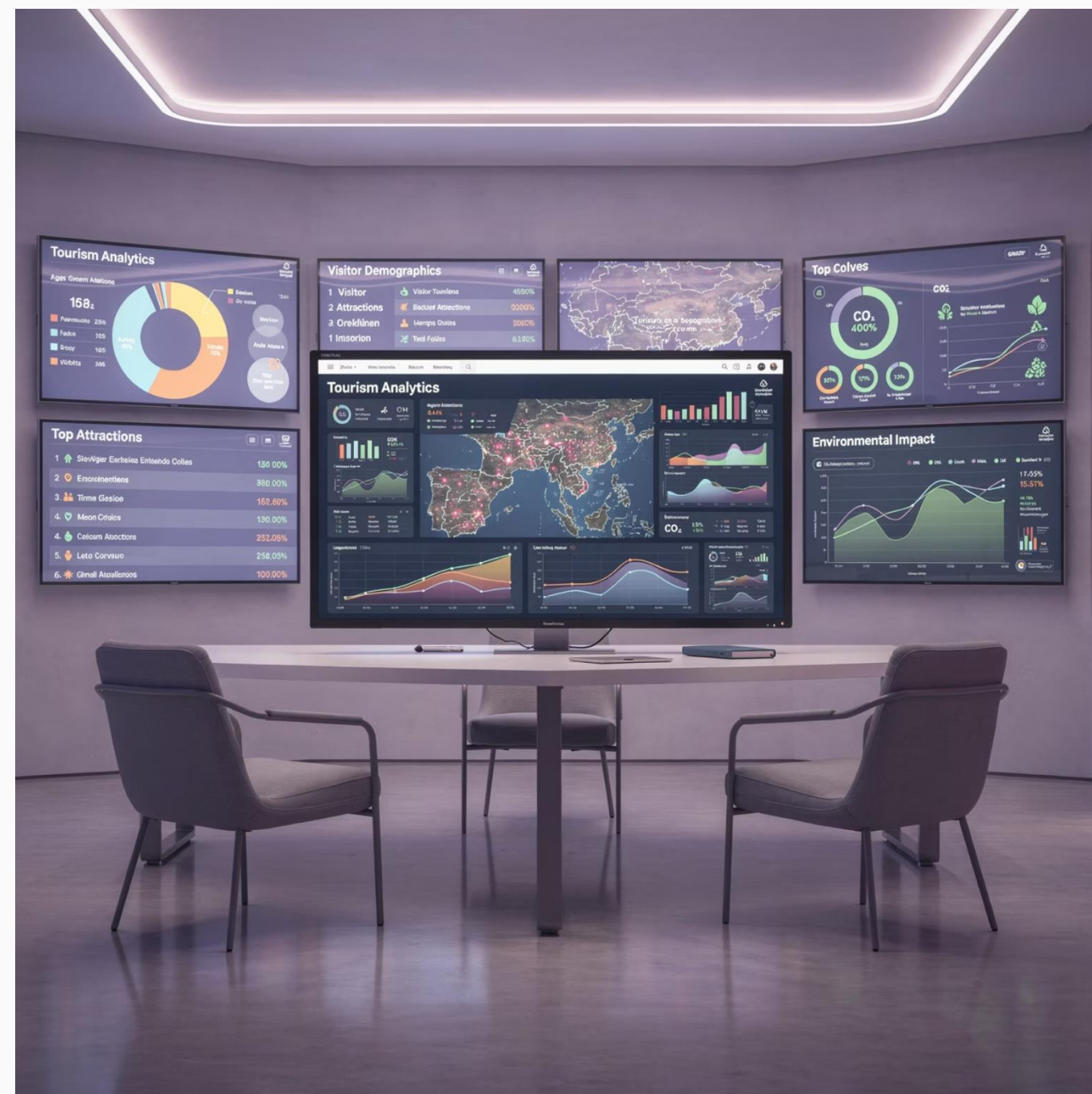
Republica Moldova a aderat la GSTC în 2022, exprimându-și angajamentul de a promova aceste standarde în managementul destinațiilor sale.

Indicatorii UNWTO pentru Destinații Durabile

Organizația Mondială a Turismului a dezvoltat un ghid amplu de Indicatori de Dezvoltare Durabilă, care include zeci de indicatori modulari pentru managerii destinațiilor.

Exemple de indicatori

- Utilizarea apei per turist
- Consumul de energie per cazare
- Procentajul deșeurilor reciclate
- Numărul de turiști per rezident
- Satisfacția vizitatorilor și rezidenților
- Venit mediu ce rămâne în comunitate

Sistemul European de Indicatori (ETIS)

La nivelul Uniunii Europene, ETIS (European Tourism Indicator System) oferă un set standardizat de indicatori pentru managementul sustenabil al destinațiilor, lansat de Comisia Europeană în 2013.

Categorii ETIS

1. Management destinației
2. Impact economic
3. Impact social
4. Impact cultural
5. Impact de mediu

Beneficii

- Măsurare și monitorizare standardizată
- Comparabilitate între destinații
- Schimb de bune practici
- Integrare în statisticile Eurostat

Indexuri Globale de Competitivitate

Indicele WEF de Dezvoltare a Turismului

Include un pilon dedicat sustenabilității mediului: emisii CO₂, energie regenerabilă, gestionarea apelor, calitatea aerului, biodiversitate.

Environmental Performance Index (EPI)

Indicele de performanță de mediu influențează imaginea turistică. Slovenia excelează pe locul 5 mondial.

Global Destination Sustainability Index

Axat pe orașe și destinații de evenimente, evaluează infrastructura sustenabilă și incluziunea socială.

Poziția unei țări în aceste clasamente este influențată direct de scorurile la capitolul sustenabilitate, reflectând că o destinație neîngrijită își erodează atractivitatea.

CAPITOL 6

Politici și Strategii în Turismul Responsabil

Implementarea turismului responsabil este ghidată de un cadru strategic de politici, de la nivel global până la nivel local. Organizațiile internaționale și guvernele au recunoscut importanța sectorului în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

Cadrul Global: ONU și UNWTO

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă

ODD 8.9: Politici pentru promovarea turismului sustenabil care creează locuri de muncă și promovează cultura locală până în 2030.

ODD 12.b: Instrumente pentru monitorizarea impactului dezvoltării durabile în turism.

Agenda Europeană pentru Turism 2030

Adoptată de Consiliul UE în decembrie 2022, Agenda stabilește viziunea pentru "turismul în Europa pentru următorul deceniu: durabil, rezilient, digital, global și social".

Tranziția verde

Reducerea amprente de carbon, economie circulară, conservarea patrimoniului natural. Aliniere cu Pactul Verde European.

Tranziția digitală

Tehnologii pentru monitorizarea fluxurilor, aplicații eco, soluții smart pentru gestionarea aglomerației.

Reziliență și incluziune

Diversificarea ofertelor, turism intern, sprijin pentru IMM-uri, turism accesibil pentru toate categoriile.

Exemplu de Politică: Franța și Reducerea Emisiilor

În 2023, Franța a interzis zborurile interne pe distanțe scurte acolo unde există alternativă feroviară sub 2h30. Această măsură are ca scop reducerea emisiilor de carbon și încurajarea modurilor de transport mai puțin poluante.

Deși afectează un număr limitat de rute, este un semnal puternic al schimbării de politici în turismul european, în linie cu obiectivele UE de tranziție verde.

Strategia Republicii Moldova: Programul "Turism 2028"

Programul Național de Dezvoltare a Turismului "Turism 2028" (2025-2028) reflectă o viziune nouă care integrează sustenabilitatea și competitivitatea ca obiective complementare.

Obiectiv 1: Dezvoltare sustenabilă și rezilientă

Crearea unui cadru de reglementare pentru destinații sustenabile, adoptarea de standarde și ghiduri cu criterii clare.

Obiectiv 2: Competitivitate și atractivitate

Creșterea competitivității destinațiilor prin integrarea principiilor de sustenabilitate în oferta turistică.

"Sustenabilitatea și reziliența au devenit lăitmotivul lecțiilor învățate după crizele recente."

Acțiuni Strategice ale Moldovei

Instruire și certificare

500+ actori din industrie instruiți în turism sustenabil până în 2028

Integrarea patrimoniului

Valorificarea turismului rural, ecoturismului și agroturismului bazat pe puritatea aerului și peisaje

Destinații pilot

3 destinații dezvoltate ca modele sustenabile cu investiții și servicii diversificate

Alinierea internațională

Racordare la practici globale, Agenda UE 2030, aderare la GSTC în 2022

CAPITOL 7

Studii de Caz: Turism Responsabil în Practică

Pentru a ilustra cum principiile și strategiile se traduc în realitate, explorăm exemple concrete din Republica Moldova și cele mai bune practici internaționale care demonstrează impactul pozitiv al sustenabilității.

Studiu de Caz: Eco-Resort Butuceni, Moldova

Context

Satul Butuceni este situat în Rezervația Orheiul Vechi. Până în anii 2000, zona avea excursioniști de o zi, fără infrastructură de cazare.

Intervenția responsabilă (din 2004)

- Renovarea caselor vechi păstrând arhitectura tradițională
- Materiale locale și mobilier autentic
- Aprovizionare cu produse din sat
- Experiințe bazate pe tradiții locale
- Implicarea a ~30 localnici

Rezultate în competitivitate

Butuceni a devenit una dintre cele mai vizitate destinații din Moldova. Mii de turiști anual sunt atrași de farmecul autentic.

20

Camere

Cazare rustico-tradițională

30

Localnici

Angajați direct

Satul a reînviat datorită turismului. Multe gospodării oferă acum cazare, produse artisanale și experiențe turistice.

Studiu de Caz: Programul Slovenia Green

Strategia (din 2015)

Sistem național de certificare pentru destinații și furnizori bazat pe criteriile GSTC și ETIS. Parcurgerea unui proces în 7 etape cu ~100 indicatori sustenabili.

Niveluri de certificare: Bronz, Argint, Aur, Platină. Reevaluare la fiecare 2-3 ani.

Impact și rezultate

Zeci de destinații slovene poartă labelul Slovenia Green, incluzând Ljubljana (Capitala Europeană Verde 2016). Țara a trecut la poziția de lider recunoscut al turismului sustenabil.

Creșteri anuale importante pe segmentele natură, aventură și city-break-uri verzi. Turiști dispuși să cheltuiască mai mult pentru experiențe premium.

- ❏ Modelul sloven demonstrează că o abordare strategică la nivel național, cu certificare și branding unitar, transformă sustenabilitatea în cel mai mare atu de competitivitate.

